

A1.26 Zintuigen en waarnemen

- Opisz smak, zapach, wygląd, dźwięk i dotyk
- Porównaj rzeczy

Het geluid	<i>(Dźwięk)</i>	Lekker	<i>(Smaczny)</i>
De stilte	<i>(Cisza)</i>	Vies	<i>(Niesmaczny)</i>
Hard	<i>(Głośny)</i>	Zacht	<i>(Miękki)</i>
Helder	<i>(Jasny)</i>	Hard	<i>(Twardy)</i>
Donker	<i>(Ciemny)</i>	Bitter	<i>(Gorzki)</i>
Zien	<i>(Widzieć)</i>	Zoet	<i>(Słodki)</i>
Horen	<i>(Słyszeć)</i>	Zout	<i>(Słony)</i>
Ruiken	<i>(Wąchać)</i>	Zuur	<i>(Kwaśny)</i>
Voelen	<i>(Czuć)</i>	Helder	<i>(Przejrzysty)</i>
Proeven	<i>(Smakować)</i>		

1. Dialog: Een getrouwd koppel praat over zintuigen en smaken (QR: Audio)

- Echtgenoot:** Hé schat, wist je dat we meer dan vijf zintuigen hebben? *(Hej kochanie, wiedziałaś, że mamy więcej niż pięć zmysłów?)*
- Echtgenote:** Nee joh, echt? Ik dacht alleen: zien, horen, ruiken, proeven en voelen. *(Nie no, serio? Myślałam tylko: widzenie, słyszenie, wąchanie, smakowanie i dotyk.)*
- Echtgenoot:** Ja, dat klopt niet helemaal. Wetenschappers zijn het er nog niet helemaal over eens, maar er zijn meer. *(Tak, to nie do końca się zgadza. Naukowcy wciąż nie są co do tego w pełni zgodni, ale jest ich więcej.)*
- Echtgenote:** Zoals het voelen van temperatuur, evenwicht of tijd? *(Na przykład odczuwanie temperatury, równowagi albo upływu czasu?)*
- Echtgenoot:** Precies. En ik las nog iets: ken je umami? *(Dokładnie. I przeczytałem jeszcze coś: znasz umami?)*
- Echtgenote:** De vijfde basissmaak, naast bitter, zout, zuur en zoet. Tomaat heeft soms umami, toch? *(Piąty podstawowy smak, obok gorzkiego, słonego, kwaśnego i słodkiego. Pomidor ma czasem umami, prawda?)*
- Echtgenoot:** Ja, precies! Wist je dat je umami goed blijft proeven als je in een vliegtuig zit? *(Tak, dokładnie! Wiedziałaś, że umami nadal dobrze czuć w smaku, kiedy jest się w samolocie?)*
- Echtgenote:** Wat bedoel je? Verandert die smaak dan niet? En zout of zoet wel? *(Co masz na myśli? Ten smak się wtedy nie zmienia? A słony albo słodki tak?)*
- Echtgenoot:** Ja. Zout en zoet proef je bijna niet meer. Daarom voegen ze extra smaak toe aan vliegtuigen. *(Tak. Słonego i słodkiego prawie w ogóle już się nie czuje. Dlatego dodają dodatkowy smak do jedzenia w samolocie.)*
- Echtgenote:** Interessant! Volgende keer bestel ik tomatensap als we vliegen. *(Interesujące! Następnym razem zamówię sok pomidorowy, kiedy będziemy lecieć.)*

- Welke smaken proef je in een vliegtuig bijna niet meer? *(Których smaków w samolocie prawie już się nie czuje?)*
 - Umami en zuur
 - Zoet en zout
 - Zout en donker
 - Zuur en bitter
- Wat wil de vrouw de volgende keer bestellen als ze vliegt? *(Co kobieta chce następnym razem zamówić, gdy leci samolotem?)*
 - Water, omdat het stil is
 - Tomatensap, omdat het umami heeft
 - Iets zoets, omdat dat beter smaakt
 - Koffie, omdat het warm is

1-b 2-b

2. Gramatyka: Stopnie porównania

Przymiotniki mają trzy stopnie: stopień równy, stopień wyższy i stopień najwyższy.

- Stopień równy to zwykły przymiotnik.
- Stopnia wyższego używasz, żeby coś porównać.
- Przy stopniu najwyższym stoi rodzajnik.

Trap (Stopień)	Uitgang (Końcówka)	Voorbeelden (Przykłady)
Stellende trap (Stopień równy)	-	groot, mooi, dik, klein, lief
Vergrotende trap (Stopień wyższy)	-er	groter, mooier, dikker, kleiner, liever
Overtreffende trap (Stopień najwyższy)	het/de -st(e)	het grootst, het mooist, het dikst, het kleinst, het liefst

Stopień wyższy używa 'dan': 'Dit huis is kleiner dan dat huis'.

Formy nieregularne: goed -> beter -> best, veel -> meer -> meest, graag-> liever-> liefst, weinig-> minder-> minst.

- Deze koffie is _____ dan de thee, maar ik vind hem lekker. *(Ta kawa jest bardziej gorzka niż herbata, ale mi smakuje.)*
 - bitterste
 - bitter
 - meer bitter
 - bitterder
- In deze straat is het 's nachts _____; je hoort bijna geen geluid. *(Na tej ulicy w nocy jest najspokojniej; prawie nie słycać żadnego dźwięku.)*
 - rustiger
 - meer rustig
 - rustigste
 - het rustigst
- Deze kamer is _____ dan de keuken, omdat er geen raam is. *(Ten pokój jest ciemniejszy niż kuchnia, ponieważ nie ma okna.)*
 - donkerste
 - meest donker
 - donker dan
 - donkerder
- Voor mij ruikt deze parfum _____; veel beter dan de andere geuren. *(Dla mnie te perfumy pachną najładniej; dużo lepiej niż inne zapachy.)*
 - lekker dan
 - het lekkerst
 - meer lekker
 - lekkerder

1. bitterder **2.** het rustigst **3.** donkerder **4.** het lekkerst

3. Ćwiczenia

1. Dopasuj każdy początek do właściwego zakończenia.

1. De wijn smaakt zoet,	a. maar jouw scherm is donker.
2. In dit café is het geluid	b. maar de kaas is zout.
3. Ik zie een helder scherm,	c. harder dan in mijn woonkamer.
4. Deze koffie ruikt lekker,	d. maar de melk ruikt vies.

1-b: Wino smakuje słodko, ale ser jest słony. **2-c:** W tej kawiarni dźwięk jest głośniejszy niż w moim salonie. **3-a:** Widzę jasny ekran, ale twój ekran jest ciemny. **4-d:** Ta kawa pachnie ładnie, ale mleko pachnie brzydko.

2. Recenzja restauracji: Eetcafé De Markt (QR: Audio)

Wypełnij luki: harde, lekkerder, zacht, lekkerst, zuur, zout, at, bitter, geluid, zout, bestelde, zoet

Afgelopen weekend (1) _____ ik met collega's in eetcafé De Markt. Het licht in het restaurant is (2) _____ en de sfeer is rustig. We hoorden geen (3) _____ muziek, alleen wat (4) _____ van andere tafels. Dat is fijn na een drukke werkdag.

Ik (5) _____ tomatensoep en een kleine salade. De soep was lekker (6) _____ en een beetje (7) _____. De salade was fris, maar de kaas was erg (8) _____ en iets (9) _____. Mijn collega nam een (10) _____ toetje. Hij vond zijn toetje (11) _____ dan mijn salade. Ik vond de koffie het (12) _____ : sterk, warm en met een heerlijke geur.

W miniony weekend jadłem z kolegami z pracy w eetcafé De Markt. Światło w restauracji jest łagodne, a atmosfera spokojna. Nie słyszeliśmy głośnej muzyki, tylko trochę dźwięków z innych stolików. To miłe po pracowitym dniu.

Zamówiłem zupę pomidorową i małą sałatkę. Zupa była przyjemnie słona i trochę kwaśna. Sałatka była świeża, ale ser był bardzo słony i nieco gorzki. Mój kolega wziął słodki deser. Uważał, że jego deser był smaczniejszy niż moja sałatka. Mnie najbardziej smakowała kawa: mocna, ciepła i o wspaniałym aromacie.

(1) at, (2) zacht, (3) harde, (4) geluid, (5) bestelde, (6) zout, (7) zuur, (8) zout, (9) bitter, (10) zoet, (11) lekkerder, (12) lekkerst

3. Posłuchaj fragmentów audio i wybierz poprawne rozwiązanie. (QR: Audio)

- Wat zegt de vrouw over de nieuwe wijn? (Co kobieta mówi o nowym winie?)
 - De wijn is heel zuur en vies.
 - De wijn is minder zoet dan de vorige.
 - De wijn ruikt en smaakt prettig.
- Wat vindt de man fijn aan de woonkamer? (Co mężczyzna lubi w salonie?)
 - Dat er veel fel licht van de straat binnenkomt.
 - Dat er weinig lawaai is.
 - Dat het donkerder is dan zijn oude huis.

1-c 2-b

4. Wybierz poprawne rozwiązanie

1. Ik _____ dat dit restaurant stiller is dan het café op de hoek. *(Widzę, że ta restauracja jest cichsza niż kawiarnia na rogu.)*
 a. zien b. ziette c. zie d. ziet
2. Mijn collega _____ dat het licht in deze vergaderruimte te donker is. *(Mój kolega widzi, że światło w tej sali konferencyjnej jest zbyt ciemne.)*
 a. ziet b. zien c. ziede d. zie
3. In deze stille straat _____ ik de vogels beter dan in het centrum. *(Na tej cichej ulicy słyszę ptaki lepiej niż w centrum.)*
 a. hoor b. hoort c. hoorde d. hooren

1. zie 2. ziet 3. hoor

5. Odgrywanie ról - dialogi (QR: Audio)

a. Koffie proeven op kantoor

- Collega Mark:** *Hier, proef deze koffie eens. Ik vind hem lekker zoet.*
(Proszę, spróbuj tej kawy. Uważam, że jest przyjemnie słodka.)
- Jij:** *Ja, hij is zoet, maar ook een beetje bitter.*
(Tak, jest słodka, ale też trochę gorzka.)
- Collega Mark:** *Ik voel dat hij nog erg heet is. Pas op, anders brand je je tong.*
(Czuję, że jest jeszcze bardzo gorąca. Uważaj, bo inaczej poparzysz sobie język.)
- Jij:** *Dank je. Ik wacht even totdat hij iets kouder is; dan proef ik de smaak beter.*
(Dzięki. Poczekam chwilę, aż trochę ostygnie; wtedy lepiej poczuję smak.)

1. Vind jij de koffie lekker of vies? Waarom?
-

b. Te hard geluid in een restaurant

- Vriendin Sara:** *Ik hoor de muziek heel hard; het is niet zo fijn om te praten.*
(Słyszę muzykę bardzo głośno; nie jest łatwo rozmawiać.)
- Jij:** *Ja, ik vind het ook te hard. Ik wil liever meer stilte zodat we elkaar goed horen.*
(Tak, też uważam, że jest za głośno. Wolałbym więcej ciszy, żebyśmy dobrze się słyszeli.)
- Vriendin Sara:** *Het licht is ook best donker hier; ik zie mijn bord bijna niet.*
(Światło też jest tu dość ciemne; prawie nie widzę swojego talerza.)
- Jij:** *Klopt. Het eten smaakt lekker, maar de sfeer voelt daardoor minder prettig.*
(Zgadza się. Jedzenie smakuje dobrze, ale przez to atmosfera wydaje się mniej przyjemna.)

1. Is het geluid in het restaurant hard of zacht?
-

6. Ćwiczenia w parach lub z nauczycielem. (QR: AI+)

1. Je bent in een restaurant met collega's. De ober vraagt: "Hoe vindt u het eten?" Antwoord en beschrijf de smaak. (Gebruik: lekker, vies, zoet, zout)

2. Je bent op kantoor. Een collega zet de muziek heel hard. Jij wilt rustig werken. Zeg wat je hoort en wat je wilt. (Gebruik: het geluid, hard, zacht)

7. Pisanie: WhatsApp (QR: AI+)

Hey,

Vanavond wil ik iets bestellen bij een nieuw restaurant in de buurt. Als ik er langsfiets, ruikt het eten altijd heel **lekker**.

Ze hebben **soep, curry en salade**. De curry is een beetje **pikant** en vrij **zout**. De salade is **fris** en **licht**. De soep is **zacht** en een beetje **zoet**.

Wat vind jij **lekker**? Wil je liever soep, curry of salade? Wil je iets zoet, **zuur** of juist zout?

Laat het even weten, dan bestel ik.

Groetjes,

Tom

Napisz odpowiednią odpowiedź: *Ik wil graag ... / Ik vind ... lekker, maar ... vind ik te ... / Voor mij liever ... omdat het ... is*

Ważne czasowniki

Zien (*widzieć*)

Onvoltooid tegenwoordige

tijd (OTT)

zie

ziet

ziet

zien

zien

zien

Ruiken (*wąchać*)

Onvoltooid tegenwoordige

tijd (OTT)

ruik

ruikt

ruikt

ruiken

ruiken

ruiken

Horen (*słyszeć*)

Onvoltooid tegenwoordige

tijd (OTT)

hoor

hoort

hoort

horen

horen

horen

ik

jij/je

hij/zij/ze/het

wij/we

jullie

zij/ze